

SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA I

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Úvodní informace

Helena Vadurová

▪ katedra SP (2. patro, dveře č. 207)

▪ helena.vadurova@seznam.cz

▪ konzultační hodiny:

• středa 10:00 – 11:00 hod.

• pátek dle domluvy

Požadavky k ukončení předmětu

▪ Anotace: 5 knih nebo internetových stránek ke zvolené problematice

▪ Test

Literatura

Pipeková, J. (ed.): *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, **2006** (1998).

Vítková, M. (ed.): *Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a sociální*. Brno: Paido, 2004.

Vítková, M. (ed.): *Integrativní školní (speciální) pedagogika. Základy, teorie, praxe*. Brno: MSD, 2003.

Vítková, M. (ed.): *Otázka speciálně pedagogického poradenství. Základy, teorie, praxe*. Brno: MSD, 2004.

Speciální pedagogika

▪ je orientovaná na **výchovu a vzdělávání, pracovní a společenské možnosti zdravotně a sociálně znevýhodněných osob**,

▪ předmětem je *jedinec se speciálními vzdělávacími potřebami*

▪ **současné pojetí SP**: problematika znevýhodněného jedince od narození po stáří, problematika integrace/ inkluze do škol, do společnosti.

Klasifikace speciální pedagogiky

▪ **Psychopedie**

▪ **Somatopedie**

▪ **Logopedie**

- **Surdopedie**
- **Oftalmopedie**
- **Etopedie**
- **Edukace jedinců s více vadami**
- **Specifické poruchy učení nebo chování**

Vývoj názvu oboru:

- speciální pedagogika – od 70. let 20. století,
- dříve: *pedopatologie, duševně úchylné děti, léčebná pedagogiky, nápravná pedagogika, defektologie.*

Vztah k jiným vědám:

- spjata s *obecnou pedagogikou a didaktikou,*
- *biologické vědy* (fyziologie, patologie),
- *společenské vědy* (psychologie, patopsychologie, sociologie, sociální patologie, sociální psychologie).

Definice postižení

- v pedagogickém smyslu: ***všechny děti, mladí lidé a dospělí, kteří jsou v učení, sociálním chování, v komunikaci a řeči nebo v psychomotorických schopnostech tak omezeni, že jejich spoluúčast na životě je podstatně snížena – proto vyžadují speciálněpedagogickou péči,***
- jednotlivé druhy postižení se projevují určitým klinickým obrazem nebo chronickým onemocněním, často se vyskytují kombinovaná postižení.

Integrace

- Z latiny, *znovuvytvoření celku,*
- **sociologie:** procesy integrace lidí do jiných kultur společnosti,
- **psychologie:** jednota mezi člověkem a jeho vztahem k okolí,
- **speciální pedagogika:** začlenění osob se speciálními vzdělávacími potřebami do společnosti (opak *segregace*, někdy užíváme také termín *reintegrace*).
- integrace má být ***cesta a cíl,***
- ve výchovném a vzdělávacím systému je třeba takových pedagogických postupů, které umožní společné hry, učení, život,
- ***předškolní, školní věk, profesní orientace,***
- V současné době - **inkluzie**

Inkluze

▪ Z latiny, *ukončení nebo uzavření*

▪ nový rozsáhlý koncept vedoucí k integraci – *chápe se jako integrace všech žáků do běžné školy*

▪ **inkluzivní školy**

▪ **inkluzivní vzdělávání**

▪ „co nejméně restriktivní prostředí“

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

▪ *osoba se zdravotním postižením*

▪ *osoba se zdravotním znevýhodněním*

▪ *osoba se sociálním znevýhodněním*

Jedinec se speciálně vzdělávacími potřebami

▪ od 70. let pojem *jedinec se speciálními vzdělávacími potřebami* – vztahují se k osobě, jíž má být poskytnuta podpora, a k prostředí, které tuto podporu poskytuje

Možnosti základního vzdělávání

Základní škola speciální

X

Integrace {skupinová (třída, skupina), individuální}

Formy speciálního vzdělávání

▪ **Forma individuální integrace:**

• v běžné škole,

• ve speciální škole pro žáky s jiným druhem postižení,

▪ **forma skupinové integrace:**

• ve třídě pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo ve speciální škole pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení,

▪ **ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením,**

▪ **kombinací výše uvedených forem,**

- přednostně: *forma individuální integrace v běžné škole.*

Podmínky integrace

- příprava a uspořádání školy, třídy;
- odborná připravenost pedagoga;
- přijetí spolužáky, kolektivem třídy;
- příprava kolektivu;
- systematická spolupráce s rodinou;
- zajištění potřebného materiálního vybavení;
- nižší počet žáků ve třídách;
- souhlas rodičů, ředitele dané školy, doporučení příslušného poradenského pracoviště.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v ČR

- realizuje se v průběhu povinné školní docházky na dvou vzdělávacích úrovních:
 - **úroveň základního vzdělávání** (základní škola, základní škola praktická)
 - **úroveň základů vzdělání** (základní škola speciální),
- stále častější je integrované/inkluzivní vzdělávání v základní škole (legislativní úprava podmínek).

Legislativa

- **Zákon č. 561/2004 Sb.** o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (*školský zákon*).
- **Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb.** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- **Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb.** o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Systém kurikulárních dokumentů